

Скільки важить півтонни?

Василь Горбатюк

Миколка аж підскакував у тракторі. Але від того, що їхнього "Беларуса" трясло на вибоїстій дорозі, що його підкидало м'яке, пружне сидіння.

Миколка не міг всидіти від радості й гордості.

Вони з татком обганяли хлопців і дівчат, що ватагами чи поодинці прямували до школи, несучи в руках або в мішках на плечах металолом. Дехто віз на велосипеді чи на тачці.

Татко міцними руками покручував кермо, і трактор обганяв школярів, а Миколка то прилипав до лобового скла, то прихилився до бокового, то озирався назад. Мовляв, гляньте, гляньте, хто їде у тракторі! Це ж він, Миколка Шулик везе з татом повен причіп металолому. Вище бортів!

Сьогодні перший день прийому брухту в школі. Ще коли тільки почалося навчання, на лінійці було оголошено: рівно через місяць чекаємо біля ваги за шкільною майстернею брухт. Хто що збере — приносьте!

Тож учні протягом місяця й вишукували повсюди залізо. А тепер тягнуть і старі відра, і обручі від діжок, коричневі од іржі, і такі ж поіржавлені шматки бляхи, і погнуті велосипедні рами та колеса. Чого тільки не тарабанили того дня!..

Миколка ж по ровах і смітниках не ходив, у сусідів не випитував, чи не завалився у них металевий непотріб. Вчора діждався татка з роботи і заявив: так і так, брухту треба. Татко всміхнувся: якщо треба — буде.

І справді, сьогодні прибіг Миколка на тракторний стан, розшукав татка, той завів свого "Беларуса" з причепом, під'їхав до великої купи залізччя під осокором.

— Оце я назбирав. Вистачить?

Ого, ще б не вистачило! Така гора! Геть потомилися з татком, поки навантажили. Добре, що татків товариш, дядько Володя, допоміг. Але ж тепер он скільки везуть! На плечі у мішок стільки не візьмеш...

Майже біля самої школи обігнали групу школярів. Миколка мало не вискочив з трактора, аж на ноги звівся, щоб його побачили. Це ж дівчата з його класу. Теж залізо везуть. Он як Оля Наумейко тужиться, підпихаючи тачку. А скільки того заліза на тій тачці? Та ще, мабуть, поділять на чотирьох. Ну, тепер цій капосній Олі першою не бути, коли спитають, хто найбільше металолому здав. А то вона все перша й перша.

Ось і цього року, лише почали вчитись у четвертому класі...

У четвертому, всі знають, вчитись не те що в третьому. Тут не одна вчителька, як у першачків, а багато, з кожного предмета інша. І не класовод тепер у них, а класний керівник.

У четвертому класі класним керівником поставили Валентину Сергіївну: вона історію веде. Та не тільки історію, а ще й очолює гурток червоних слідопитів. Це ж так цікаво — бути червоним слідопитом. Стільки дізнаєшся про героїв, поки розшукаєш

когось!..

Усі в четвертому захотіли стати червоними слідопитами. Вже й кілька листів написали до визволителів їхнього села. І як завжди, тут знову не обійшлося без Олі Наумейко. Вона перша руку піднесла:

— Я можу листи писати, у мене почерк гарний.

Питав тебе хтось про почерк, чи що?

Правда, почерк у неї чудовий... Ніхто так не напише, як Оля. Микол ці з його кривулями нічого рівнятись до неї. Та він ще й без помилок не обійшовся б. А в неї — цілий аркуш списала, і хоч би тобі одна помилка чи помарка вкралася.

Ну, нічого! Зараз він, Миколка, он скільки заліза здасть і теж буде першим. По збору металолому.

Трактором в'їхали прямо на шкільне подвір'я. Біля ваги за майстернею було людно, гамірно, брязкало, дзвякало залізо, яке скидали на купу. Тут же стояли директор школи, піонервожата, Валентина Сергіївна, інші вчителі.

Татко відчинив борт причепа. Усі школярі, хто вже здав своє залізо, почали допомагати Миколці та його татові. Важити довелося разів сім. 517 кілограмів!..

Поки вони тут розвантажувались, Оля Наумейко з дівчатами припхали свою тачку. Втомлені всі, розчервонілі... А зважили їхнє залізо — п'ятдесят шість кілограмів. На чотирьох!

— Це ми вже втретє сьогодні привезли, — пояснила Оля. — І завтра ще привеземо.

"Возіть, — подумав Миколка, — возіть, возіть!" А він раз — і півтонни. На одного! Найбільше в класі!

Четвертий клас залишився після уроків. Знову писали листа ветерану війни, Петрові Михайловичу Рудакову, у Володимирську область. Він визволяв їхнє село, був тут поранений у бою, кілька днів лежав у медсанбаті, що містився на обійсті баби Степаниди.

Цього разу лист теж писала Оля Наумейко. Сиділа за вчительським столом, рівненько розклавши на ньому лікті, старанно виводила ручкою.

Ветеранові писали про свій клас, про те, що піонерський загін четвертого класу бореться за право носити ім'я юного піонера-героя Валі Котика, що всі учні дружно допомагали колгоспові збирати картоплю, помідори, яблука.

Наприкінці згадали і про збір металолому. "У цій справі найбільше потрудилися..." — написала Оля і звела очі на вчительку.

— Так, хто ж у нас найкраще попрацював? — звернулась Валентина Сергіївна до класу. — Про кого ми напишемо ветеранові?

— Про Миколку Шулика! — почулися голоси. — Він півтон — ни заліза здав. Найбільше.

— Про Олю Наумейко! В неї сто двадцять кілограмів.

— Про Сашка Веремійчука! Сто п'ятнадцять кілограмів...

— Про Вітьку Смілянця!..

— Тоді пиши, Олю, — сказала Валентина Сергіївна. — Найкраще попрацювали на

зборі металолому... Оля Наумейко... Сашко Веремійчук... Вітя Смілянець... Миколка Шулик...

З-за парти озвався раптом Роман Зозулівський:

— Але ж Миколка Шулик найбільше заліза здав. Чого ж інших писати першими, а не його?

Усі замовкли, очікувально дивилися на Валентину Сергіївну. Миколка голову опустив. Йому було дуже прикро: знову Оля попереду, хоч це він здав найбільше металолому...

Валентина Сергіївна помовчала, обвела поглядом клас.

— По кількості металолому — так, Миколка здав найбільше. Але скільки важить насправді його півтонни? Чи він напрацювався так, як Оля, як Сашко, як Вітя чи будь-хто інший? Металолом йому привіз батько. Тож батькові за це велике спасибі. Насамперед батькові, а не Миколці!.. Чи ти не згоден зі мною, Миколко?

Хлопець почав поволі підводитись з-за парти.

— Сиди, сиди, — зупинила його вчителька. — Сиди, це ж не на уроці...

Але Миколка таки встав. Дивився на зелену поверхню парти і бачив той день, коли він їхав у батьковому тракторі, а обіч дороги хлопці й дівчата несли залізо і в руках, і на плечах, а біля самої школи штовхала важку тачку Оля Наумейко. Волосся висмикалося з її завжди гладенької зачіски, спадало на очі, і вона квапливо відгортала його рукою, а заодно витирала й піт з чола і знову налягала на тачку. А він сидів на м'якенькій подушці і звисока зверхньо поглядав на неї, милувався собою і повним причепом заліза... Е-е-ет!..

Миколка підвів очі від парти і глянув на Валентину Сергіївну, на Олю, що сиділа за столом посеред класу. Глянув прямо, рішуче.

— Я згоден! — сказав він.

Джерело: Горбатюк В. І. Золоті кораблі: Оповідання. — К.: Веселка, 1986.